

Dinsdag 23 maart 1915 – ochtendeditie

Een rede van sir Edward Grey.

Londen, 22 maart. Grey heeft in een rede over de oorsprong van de oorlog ondermeer gezegd:

Lang voor de oorlog begon, had ik België beloofd dat wij zijn onzijdigheid niet zouden schenden, zolang ze door de andere mogendheden werden ontzien. Indien Duitsland een inval in België deed, waren wij verplicht ons daartegen met alle kracht te verzetten. Indien wij dat niet dadelijk hadden gedaan, toen Duitsland de Belgen aanviel, non-combattanten neerschoot en het land vernielde op een wijze die in strijd is met alle regels van de oorlog en met de wetten der menselijkheid, zou ons dat tot eeuwige schande hebben gestrekt.

Een der voornamste vredesvoorwaarden moet zijn: herstel van België in zijn onafhankelijk nationaal bestaan met ongestoord bezit van zijn grondgebied en voor zover dat mogelijk is vergoeding voor het wrede onrecht, België aangedaan.

Het grote doel, waarvoor de bondgenoten strijden, is dat de volken van Europa, hetzij klein of groot, volkomen vrij zullen zijn hun onafhankelijk bestaan te leiden, hun eigen regeringsvorm te kiezen en voor hun eigen nationale ontwikkeling te zorgen.

Uit België.

Berlijn, 22 maart. Het Duitse spoorwegbestuur te Brussel deelt aan het publiek mee dat wanneer behalve de ingevoerde tariefsverlaging voor goederenvervoer niet een vlotter personenvervoer wordt ingevoerd, dit de schuld is van de Belgische staat, daar bij de intocht der Duitsers in België 2500 locomotieven naar Frankrijk zijn weggevoerd.

De Belgische landbouw.

De vorige week heeft in Den Haag onder voorzitterschap van de heer Aug. Dupont, de eerste bijeenkomst van de commissie voor het belang van de Belgische landbouw plaats gehad.

Na in de herinnering te hebben gebracht hetgeen het Belgisch Comité tot op heden gedaan heeft, en medegedeeld, dat dit comité zich in veertien verschillende afdelingen heeft moeten splitsen, heette de voorzitter de talrijke aanwezige Belgische autoriteiten hartelijk welkom. Hij stelde vervolgens in korte woorden het doel en het plan van deze nieuwe commissie vast.

Een eerste afdeling zal Hollandse groenten- en bloemkwekerijen en verder alle inrichtingen, welke op de landbouw betrekking hebben, gaan bezichtigen. De Belgen, die deze bezoeken, bijwonen, zullen er het grootste belang uit trekken. Het comité heeft zich reeds de steun van de Hollandse overheden verzekerd, om deze bezoeken te vergemakkelijken. De eerste afdeling kan zich ook met enige inrichtingen uit de landbouwnijverheid bezig houden en het plan bestuderen om de onbeplante gronden vruchtbaar te maken. Op dit punt ook kunnen de Belgen nog veel van Holland leren.

De tweede afdeling zal zich speciaal bezig houden met de materiële exploitatie van landbouw, de graanzaden, de meststoffen, de werktuigen, de wederopbouw van de hoeven, het bestuderen van modelinrichtingen, enz.

Na een onderzoek van de ogenblikkelijke behoeften van ons land te dien opzichte, zal deze afdeling de middelen trachten te vinden, om zo veel doenlijk aan de herleving der landbouwnijverheid in België mee te werken, zodra de oorlog geëindigd zal zijn.

De voorzitter haalt de punten van dit programma aan, waarvan verscheidene punten mogelijk zijn geworden door de heer Herman Holseloos.

De derde afdeling zal de hernieuwing der veeteelt tot doel hebben. Zij zal zich dus moeten op de hoogte stellen van de huidige toestand in de verschillende Belgische provincies en, met de medewerking van de regering, maatregelen nemen die zullen mogelijk maken, zodra de grenzen heropend zullen zijn, aan België het vee terug te geven, dat heden geheel verdwenen is.

De voorzitter eindigt met een warme oproep aan alle Belgen, hetzij eigenaar, landbouwer of industrieel, die belang stellen in de toekomstige landbouw in België. Allen moeten meewerken aan deze nieuwe instelling, die veel tot stand kan brengen van nationaal belang.

De heer Goelens zet het programma uiteen. Hij hecht veel waarde aan de melknijverheid, welke het voorwerp van een belangrijke studie kan zijn voor een vergelijking van de wetgeving in België en Holland. In Holland is men er in geslaagd de levering van de melk zuiver en gezond te verzekeren; en niets staat ons in de weg om in ons land tot het zelfde resultaat te komen.

Spreker behandelt vervolgens ook de instelling van "plans types" van middelmatige boerderijen en kleine pachthoeven, met samenwerking der maatschappij voor het heropbouwen van steden en dorpen in België; verder de aanplanting van bosven waarvoor het nuttig zou zijn, dat de commissie zich in verbinding stelde met de Nederlandse Heidemaatschappij.

Hij eindigt met de voorzitter dank te zeggen voor de ijver en de toewijding, welke hij steeds in het belang van zijn landgenoten toont,

waarop men vervolgens overgaat het bureau te kiezen. Gekozen worden tot voorzitter: de heer Aug. Dupont, tot ondervoorzitter: de heren Herman Hoseloos en C. Breuls de Cartier, secretarissen: Alb Goudrezon, Georg Goelens en T. Rijsiger, leden: Caron, Léon Peers, Arth Buysse, volksvertegenwoordigers O. Buysse, Louis Dierckx, Marcel Walckiers.

De heer Dupont bedankt de aanwezigen namens zijn collega's. Hij maakt bekend dat de Belgische regering zich bereid verklaard heeft de pogingen van het comité in dit zo nuttig werk te steunen. De heer Breuls de Cartier wijst op het nut van een onderzoek betreffende de landbouwverzekering tegen oorlogsgevaar.

De heer Dierckx behandelt het vraagstuk van de Belgische paarden en vestigt de aandacht op het nut van een bezoek aan de inrichtingen van de Nederlandse Heidemaatschappij te Utrecht.

De heer Rijsiger stelt voor om bij de bestaande afdelingen een bijzondere afdeling te voegen, welke zich zal bezig houden met landbouwhuishoudkunde en wetgeving. Wat het landbouwkrediet betreft, zijn er maatregelen te nemen, welke de omstandigheden uiterst dringend maken. Spreker houdt zich bezig met een plan van huurcontract voor landbouw en invoerrechten op het vee.

De vergadering keurt algemeen de aanstelling van deze vierde afdeling goed. Er wordt dadelijk overgegaan tot het indelen der leden over de verschillende afdelingen.

De vergadering werd besloten met enige woorden van de heer baron Peers, die beroep doet op de medewerking van alle Belgen, om dit even uitgebreid als belangrijk werk, door het Belgisch comité ondernomen, zo goed mogelijk te doen slagen.

Personen, welke wensen aan dit werk mee te helpen, worden verzocht zich schriftelijk te wenden tot het secretariaat Noordeinde 124, Den Haag.

De gemeentebesturen van het door de Duitsers bezette gebied in België hebben bevel ontvangen een lijst op te maken, bevattende de Belgische inwoners van hun gemeente, die voor 1914 ten bate van de staat, voor een hogere persoonlijke belasting zijn aangeslagen dan honderd frank, opcentiemen inbegrepen, en die voor de 1^e maart 1915 in hun Belgische woonplaats niet zijn teruggekeerd.

Een eenvoudige tijdelijke terugkomst, welke blijkbaar niet het gevolg is van het voornemen duurzaam verblijf te houden, kan niet worden beschouwd als een terugkeer in de woonplaats. In geval meer dan een woonplaats in het land betrokken wordt, wordt de hoofdwoonplaats alleen in aanmerking genomen, en in geval van twijfel, de winterwoonplaats.

Niet als vrijwillige afwezigen worden beschouwd: De militairen en de staatsagenten, die op grond van hun betrekking, verplicht waren België te verlaten. De gevangen gehouden Belgen of die, welke hun woning moesten ontruimen. De belastingplichtigen wiens woningen vernield, onbewoonbaar of geheel door militairen of burgerlijke agenten betrokken zijn.

De lijsten der afwezige Belgen moesten de 15^e maart gereed zijn en aan de bevoegde ontvangers van belastingen opgezonden.

De commissie, belast met het onderzoek der aangifte tot de persoonlijke belasting, beslist of de door de verordening gestelde belastingvoorwaarden vervuld zijn. Over het algemeen zullen redenen van persoonlijke aard niet verschonen, en, uit dien hoofde, mag er geen vrijstelling verleend worden.

Uiterlijk de 1^e april aanstaande zal het kohier, tot het invorderbaar maken door de ontvanger aan de provinciale bestuurder der belastingen overgemaakt worden.

De bezwaren en klachten moeten binnen de drie maanden na kennisgeving van de aanslag ingediend worden. Indiening van bezwaren schorst de betaling der belasting niet.

De commandant der stad Gent heeft het volgende bekend gemaakt: Vanaf de 10^e maart worden te Gent iedere woensdag graanmarkten gehouden. Om misverstand te vermijden, wordt hieronder openlijk bekend gemaakt, dat slechts graan, dat in het bezit van de bevolking is door de Duitse overheid opgekocht wordt en wel door een beambte van het Duitse Etappenmagazijn te Gent. De voorraden, die afgewogen te leveren zijn, worden door deze beambte gekeurd, aangekocht en aanstonds ter plaatse contant betaald. Zakken moeten meegeleverd worden. De aankopen van graan betreffen naar believen grote hoeveelheden maïs, rogge, haver en gerst. Als hoogste prijs komen de gestelde maximumprijzen in aanmerking.

Het schijnt dat het Amerikaanse ondersteuningscomité onlangs nieuwe pogingen heeft aangewend bij de Engelse regering, ten einde vrije toevoer in België te verkrijgen van de nodige hoeveelheid petroleum om aan de bevolking van stad en dorp de verlichting van hun woningen, en aan de gemeenten die van hun straten en wegen te kunnen verzekeren, schrijft het Vlaamsche Nieuws. De Duitse overheid had voor deze invoer dezelfde waarborg gegeven als voor de levensmiddelen, welke thans uit Amerika aangevoerd worden. Zij beloofde namelijk dat de aldus ingevoerde petroleum noch naar Duitsland opgestuurd, noch voor het leger zou aangewend worden, en voor dit artikel hetzelfde recht van controle zou toegestaan worden als voor het meel van het Amerikaanse comité, dat is het recht van toezicht tot bij de gebruiker.

De Engelse regering heeft dit nieuwe verzoek echter niet ingewilligd en houdt haar vroegere weigering staande.

De Nederlandse regering, eveneens over deze kwestie getoetst, heeft, volgens het Vlaamsche Nieuws, verklaard dat, hoe gaarne zij zulks ook zou doen, zij zich de uitvoer van petroleum van Holland naar België niet kan veroorloven, daar Engeland haar bedreigd had in dit geval de petroleumbevoorrading van Holland te doen ophouden, zelfs als zij de verzekering gaf deze wederuitvoer slechts naar België toe te laten.

Op dit oogenblik is België totaal van deze nuttige brandstof beroofd.

Zoals men weet, is het toezicht aan de Belgische grens zeer scherp, ten einde te beletten dat Belgische vrijwilligers het land verlaten om dienst te gaan nemen bij de Verbondenen; niet alleen worden de ouders der dienstplichtige Belgen met zware straffen bedreigd, mochten hun zonen de grens overschrijden, maar bovendien wordt er een waakzaam oog gehouden op allen, die geneigd zouden kunnen zijn, de dienstneming van hun ondergeschikten te bevorderen. In het begin der vorige week is, naar wij in de Nieuwe Gazet lezen, een tramontvanger uit de Brusselse omgeving tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld, omdat hij aan drie jonge Belgen de weg had gewezen naar Gent, van waar ze de Hollandse grens konden bereiken.

Zo ook heeft het personeel van het departement van financiën zich te verantwoorden gehad. Tal van hogere ambtenaren uit dit ministerie, onder wie de directeur-generaal der douanen, de directeur en de controleurs der contributies en douanen in de provincie Luik werden gevangen gezet. Naar aanvankelijk verteld werd, was hun ten laste gelegd, dat zij de onder hen geplaatste douanebedienden de nodige gelegenheid hebben verschaft om het

Belgische leger in Frankrijk te verwoegen. Zij zouden aan de weerbare douaniers – deze zijn trouwens voor het merendeel oud-soldaten – verlofpassen voor lange termijn hebben verstrekt; waardoor zij zich van hun post konden verwijderd houden, zonder eigenlijk opspraak te verwekken.

Die zaak schijnt echter volgens de Nieuwe Gazet overdreven voorgesteld te zijn, aangezien de tolbedienden in kwestie tot het leger behoorden en bij het uitbreken van de oorlog te laat in het bezit zijn gekomen van het hun toegezonden order om als reservisten hun korps te verwoegen. Zij vervulden namelijk juist aan de Duitse grens hun ambt en waren van elke verbinding met het Belgische leger afgesneden. Naar het Antwerpse blad verneemt, zou de directeur-generaal der douanen reeds op vrije voeten zijn gesteld.

Dinsdag 23 maart 1915 – avondeditie

Berlijn, 23 maart. Op Oostende hebben vijandelijke vliegers weer verscheidene bommen geworpen, waardoor geen militaire schade werd aangericht. Daarentegen werden verscheidene Belgen gedood en gewond.

De ooggetuige in het hoofdkwartier van het Engelse leger beschrijft in een telegram de gevechten om St. Eloi. Hij laat uitkomen dat de ervaringen van Nieuwkapelle en St. Eloi bewijzen dat de “sterkst verschanste stellingen genomen kunnen worden met minder verliezen voor de aanvallers dan voor de verdedigers, indien de aanval voldoende door artillerie voorbereid is.”

De moraal is dat de voorzienigheid in deze oorlog aan de kant van de grote batterijen is, dat zware artillerie zonder overvloed van schietvoorraad nutteloos is en dat “voor alle tekortkomingen in de

vervulling van hun plicht door de industriële combattanten hun kameraden te velde de prijs zullen hebben te betalen – in bloed”.

De Duitsers in België.

De Keulse correspondent van de Tijd schrijft:

“Het is mij gelukt, een officieel Duits document machtig te worden, hetwelk, na de bekende beschuldiging van de Duitse keizer over de geestelijken en de sluipschuttersoorlog, een bijzonder licht werpt op de tegenwoordige houding der Duitse regering ten aanzien van deze beschuldiging. Het stuk is door het Pruisische ministerie van oorlog gericht aan de rijkskanselier von Bethmann Hollweg, die het aan de Duitse gezanten in het buitenland zond. Dezen hebben er op hun beurt hier en daar uit geput, om zekere nota's betreffende de Belgische geestelijkheid te publiceren ... Ik laat thans het belangrijke stuk in zijn geheel volgen in de woordelijke vertaling van de Duitse tekst, die ik onder ogen heb en desnoods bereid ben over te leggen:

Departement van Oorlog
M. 165 15 Z VI.

Berlijn W66
22.1.1915
Leipzigstr. 5

Majoor Bauer
Obergerischtrat dr. Wagner
Kalkulator Petzoldt

Beschuldigingen tegen de Duitsers inzake de behandeling der Belgische geestelijken.

In antwoord op het schrijven van 20.1.1915 NO A 2267 van uwe excellentie, heeft het ministerie van oorlog de eer het volgende mede te delen: Over het geval betreffende kardinaal Mercier is hier ambtelijk niets bekend geworden. Daar bij een eventuele tegenspraak met deze aangelegenheid op de allereerste plaats moet

rekening gehouden worden, wordt telegrafisch hierover bij het Keizerlijk Generaal Gouvernement te Brussel inlichting ingewonnen. Wat de verder gewenste ontkenning van de vermeende moorden op katholieke geestelijken betreft, kan van hier uit het volgende verklaard worden:

Alle tot dusver van Belgische zijde uitgesproken beweringen over vermeende geweldenarijen der Duitse troepen zijn duidelijk als verzinsels te onderkennen, want zij zwijgen over het eenvoudige, door honderden onder ede gehoorde getuigen vastgestelde en ook door geen Belg ernstig in twijfel getrokken feit, dat in het begin van de oorlog de burgerbevolking met toestemming der overheid zich in de meest uitgebreide kringen tot verraderlijke overvallen liet verleiden. Het zevende rapport der Belgische onderzoekingscommissie moet thans zelfs toegeven, dat de regering in de aanvang overal proclamaties over de volkskrijg liet aanplakken, in welke proclamaties het weinig beschaafde deel van het volk een oproeping moest zien tot de algemene volkskrijg.

Daardoor op een dwaalspoor gebracht, geloofde het volk gerechtigd te zijn, uit huizen, bomen en andere schuilplaatsen met wapens, die onder de kleren en in de woningen verborgen bleven, plotseling in de dorpen, vooral 's nachts, de niets vermoedende troepen aan te vallen, welke door dezelfde bevolking kort tevoren schijnbaar vriendelijk waren ontvangen. Slechts tegen deze ongeoorloofde volksoorlog richtte zich de Duitse verdediging. Deze eenvoudige stand van zaken wordt voortdurend van Belgische zijde verdraaid, en hetgeen slechts een door de eigen regering uitgelokte onderdrukking was van de sluipschuttersoorlog, wordt als een gruwel van het Duitse leger voorgesteld.

Gelogen is iedere bewering aangaande marteling of onwaardige behandeling door de Duitsers. Dit betreft in het bijzonder de

verhouding der Duitse soldaten jegens de wereldgeestelijken en kloosterlingen. De Duitse regering is er van overtuigd, dat juist de Belgische geestelijkheid als leidster het volk tot bezinning poogde te brengen en van de overvallen trachtte af te houden. Herhaaldelijk hebben daarom de Duitse bevelhebbers zich met de geestelijkheid in verbinding pogen te stellen, hetgeen hun gelukte, teneinde door haar de bevolking te waarschuwen, zoals o.a. ook te Leuven geschied is! Niet altijd slaagde dit oogmerk: zo klaagde op 15 augustus de pastoor van Hollange aan de generaal-majoor Kühne, dat hij tot zijn spijt vele misdadige elementen van zijn gemeente er niet kon van afbrengen, uit de bomen de Duitsers te beschieten.

Met het oog op de houding der Belgische regering, is het ook te verklaren, dat – hetgeen de Duitse regering betreurt – hier en daar enkele geestelijken hun positie vergaten en zich aan de zijde der sluipschutters schaarden, ja zelfs de wapens opnamen en ook spionnendiensten deden. Het is aan geen twijfel onderhevig, of deze gevallen zijn uitzonderingen. Waar zij echter voorvielen, kon de Duitse legermacht natuurlijk bij de onderdrukking van het sluipschutterswezen geen onderscheid maken tussen de geestelijke of leek, die de wapens draagt. Tot haar spijt moest zij ook afzonderlijk van deze geestelijken rekenschap eisen, zoals in Spontin, Battice, Aarschot, Hockay en enige andere plaatsen.

Opgemerkt moet ook worden, dat herhaaldelijk burgers en soldaten het geestelijk gewaad als dekmantel misbruikten voor de uitoefening der verraderlijke aanvallen.

Nooit heeft een Duitse bevelhebber of soldaat zich moedwillig aan kerkelijk goed ofwel aan een geestelijk persoon vergrepen. Wat de van Belgische zijde verbreide lijst van zogenaamd vermoorde priesters en kloosterlingen betreft, zo eist de door de Duitse regering bevolen controle nog geruime tijd. Wat men met name van de

Belgische voorstellingen over de vervolging en vermoording van priesters kan geloven, leert het geval van de vicerector der Leuvense Universiteit, dr. Coenraets. Over diens verschrikkelijk einde kon de Belgische onderzoekscommissie niet uitgepraat raken. Hij zou in Leuven ten overstaan van honderden toeschouwers (waaronder vrouwen en kinderen) gruwzaam om het leven zijn gebracht. Zo staat het in het protocol der commissie te lezen, waarmee zij overal reclame maakte. De waarheid is, dat dr. Coenraets in goede welstand nog heden bij professor Toels (sic) in Heerlen (Holland) leeft. Men kan zich dienvolgens een voorstelling maken van de waarheid der nieuwe lijsten. De waarheid is enkel, wat iedere geestelijke zal billijken, dat de Duitse troepen daar, waar zij op tegenstand stootten, geen onderscheid onder sluipschutters konden maken en ook diegenen moesten straffen, die zelf de waardigheid van hun geestelijk ambt hadden bezoedeld.

Als vertegenwoordiger.

Von Wandel

Aan de heer Rijkskanselier – (Buitenlandse Zaken)."

De economische toestand van België.

Brussel, 28 maart.

Te Brussel, waar het hoofd van het gezin een identiteitskaart krijgt om recht op bedeling te kunnen hebben, zijn tot nu toe honderdduizend van die kaarten afgegeven, zodat men het aantal behoeftigen in Brussel en voorsteden op 400.000 kan begroten. Op 31 januari waren aan volwassenen meer dan dertig miljoen porties soep uitgedeeld, hetgeen een uitgave van rond drie miljoen frank met zich bracht; in de 38 gelegenheden, waar de "Petites Abeilles" zich met kindervoeding bezig houden, hadden de kleinen bijna een miljoen porties soep ontvangen. Deze getallen geven een denkbeeld van de reusachtige eisen, die de voeding van een stad als deze stelt.

Nog nader bevestigen dit de bijna vijf miljoen kilogram meel in januari verbruikt, waardoor elke inwoner gemiddeld per dag over 150 gram kon beschikken. De tot einde januari uitgereikte kleren vertegenwoordigden een waarde van bijna 700.000 frank.

Te Mechelen, waar, ik meldde het reeds, de armoede zeer groot is, komen van de 34.000 inwoners, die op dit ogenblik in de stad zijn, er niet minder dan 29.000 aan de gemeentelijke soepuitdelingen; cijfers, die wel geen nadere toelichting of bespreking behoeven, maar bedroevend zijn in hun eenvoud. Vele handen worden aan het opruimen te werk gesteld en verdienen daarmee 1,50 F per dag, maar elke werkman mag maar drie dagen per week werken om voor de anderen de spoeling niet te dun te maken.

In Henegouwen, het grote nijverheidscentrum, blijft de toestand eveneens moeilijk, ondanks de vele hulp ook hier van alle zijden geboden. Zoals men weet, leeft de bevolking daar hoofdzakelijk van de kolennijverheid en nu hebben de mijnbezitters gedaan wat zij konden om de werklieden aan de arbeid te houden, zodat er drie, vier en zelfs vijf dagen per week gewerkt kon worden. Nu de winter echter achter de rug is, beginnen de voorraden zich op te hopen en bestaat er vrees, dat de exploitatie der mijnen stilgezet zal moeten worden, tenzij men de uitgedolven producten op snelle wijze kan vervoeren. Tot dit doel heeft nu dezer dagen een groep mijneigenaars zich verenigd om, althans in de Borinage, met gehuurd Duits materieel, het spoorwegnet te kunnen berijden. Zodoende hoopt men de voorraden wat te kunnen doen slinken. En dat dit nodig is, bewijzen alweer cijfers. Een week geleden bedroeg de voorraad in de Borinage 250.000 ton, waarvan hij enkele maatschappijen 30 tot 35.000 ton, en dit zijn vooral fijnere soorten, anders bij de nijverheid in gebruik.

Ook in de metaalnijverheid is er weinig verandering. De grote fabrieken staan stil en enkele kleinere werken, maar op zeer bescheiden schaal. In de porseleinfabrieken is hervatting ook uitgesloten wegens gemis aan grondstoffen, al zijn er bestellingen binnengekomen; te Manage zijn de glasfabrieken van Michotte gedeeltelijk heropend. Wat de steengroeven betreft, hier is stilliggen eveneens regel; de groeven van Lessen en Quenast zijn sedert het uitbreken van de oorlog gesloten, en eerstgenoemde houdt enkele mannen aan het werk door het leveren van steengruis voor verharding van wegen en dergelijke, terwijl die te Ecaussines voor uitvoer naar Holland schijnt te werken. In de laatste tijden schijnt ons land ook afnemer te zijn van vensterglas, waardoor de voorraden tegen goede prijzen konden worden opgeruimd, maar verder is het niet gekomen, want gebrek aan grondstoffen verhindert ook hier hervatting der fabricatie.

In de streken rondom Charleroi wordt nu bijzondere aandacht aan de landbouw gewijd. Om reeds eerder uiteengezette redenen zal de bietencultuur er dit jaar worden vervangen door gerst- en aardappelenbouw, terwijl haver reeds in gewone tijden in voldoende mate wordt uitgezaaid. De wijze van verdeling van zaden en pootaardappelen en van de nodige meststoffen vormt nog het onderwerp van besprekingen tussen de betrokken gemeenteoverheden. Verder worden op grote schaal lezingen gehouden om de bevolking in te wijden in de geheimen van land- en tuinbouw en haar te leren de bodem zo vruchtdragend mogelijk te maken.

Dat met dit alles het leven in Henegouwen moeilijk is, spreekt vanzelf. De prijzen der levensmiddelen zijn hoog gestegen; te Bergen en Charleroi kosten 100 kg aardappelen nu tot 46 F, dit wil zeggen een stijging van 3 tot 5 F in korte tijd, en te Holy is deze prijs zelfs van 15-22 F. Uit vele, vooral afgelegen dorpen komen dan ook talloze

klachten, zodat het provinciale comité in Henegouwen een moeilijker taak heeft dan een der zustercomités. Gelukkig echter, dat het op de hulp mag rekenen van alle hoofdpersonen op het gebied van handel en nijverheid uit de provincie, die niet alleen financieel, maar ook met hun persoon vol ijver gereed staan om te helpen, waar te helpen valt. Bij alle reeds bestaande hulpverenigingen is er nu weer een te Charleroi gesticht, die zich in het bijzonder de kindermisshandelingen ten doel stelt.

De vraag hoe in deze tijden de kinderen, onze hoop voor de toekomst, zowel materieel als moreel de stormen, die over onze tijd heen razen, te doen doorstaan, is wel een der meest belangrijke van alle vragen, die de gemeenschap nu gesteld worden. Op verschillende wijzen wordt dit werk ter hand genomen en gecentraliseerd bij de vereniging L'Oeuvre de l'Aide et Protection de l'Enfance, die alle aanvragen die uit de provincie binnen komen tracht op te lossen, en bovendien afgevaardigden uitzendt naar alle toegankelijke streken van België, om het lot der kinderen, vooral van die, welke door de kinderrechtbanken in gezinnen geplaatst zijn of door publieke lichamen of private gestichten gehuisvest worden, te onderzoeken en daarover verslag uit te brengen.

Het vervoeren van kinderen naar ons land, zoals dit o.a. in de laatste maanden op grote schaal door het Leidse R. K. Huisvestingscomité is ter hand genomen, vindt hier te lande geen onverdeelde instemming. Deze zaak lijkt mij voor ons van voldoende belang, om de Belgische zienswijze daaromtrent hier enigszins uitgebreid weer te geven, daar ook hier weer slechts uit wederzijds begripen het waarden van elkaars handelingen kan voortspuiten.

Het volgende vertaal ik uit de Gentse Bien Public (Kath.) van gisteren. Het nationale comité van steun en voeding (dit is het Belgische centrale hoofdcomité – Corr.) zendt ons het volgende communiqué:

De onderafdeling Aide et protection de l'enfance heeft zich bezig gehouden met het gevaar dat er kan schuilen in het systematisch naar het buitenland zenden van behoeftige of verlaten Belgische kinderen. Liefdadige personen nl., wiens edelmoedige bedoelingen niet in twijfel mogen worden getrokken, hebben gemeend nuttig werk te doen door het onder dak brengen in Nederland van Belgische kinderen, wiens ouders zijn verdwenen of te arm zijn om hen verder te onderhouden, te bevorderen. Deze kinderen, in verschillende gemeenten ondergebracht, zijn reeds verscheidene duizenden in getal. Nu spreekt het vanzelf dat het hoogst nuttig is, dat een Belgische commissie zich het lot aantrekt van die kinderen, welke op het ogenblik in Nederland zijn. Daartoe strekkende pogingen moeten zeer zeker aangemoedigd worden, maar het bezoeken en het toezicht houden op onze kinderen, die nu in de vreemde leven, is een andere zaak dan het vermeerderen van hun aantal. Uit vaderlands en economisch oogpunt vormt het landverhuizen van een groot getal jonge kinderen een gevaar, dat in het oog valt. Eerst in uitzonderingsgevallen, waarbij hetzij door bemiddeling van publieke of private lichamen, hetzij door het Nationale Comité het onderhoud van die kinderen in België niet zou kunnen worden gewaarborgd, zou men tot dit uiterste en bijna wanhopige middel zijn toevlucht mogen nemen. Men mag immers niet uit het oog verliezen, dat hoe groot ook de waarborgen zijn die daaromtrent gegeven werden door de personen, die met zoveel toewijding en edelmoedigheid de zorg der kinderen op zich nemen, een zeer groot aantal van die kinderen niet meer in het vaderland terug zal keren, te meer waar voor velen van hen het gezin verwoest is door de dood of het verdwijnen van de ouders.

Wij dringen er dus zeer ernstig op aan dat zulk een beweging slechts met de grootste omzichtigheid zou worden uitgevoerd en brengen in herinnering dat ze de onderafdeling voor kindercare juist gevormd

hebben om te hulp te kunnen komen aan publieke en bijzondere personen, die zich de kinderbescherming tot doel willen stellen. Bovendien zullen wij subsidies verlenen om deze personen in staat te stellen het liefdewerk voort te zetten; men behoeft zich dan slechts tot ons te wenden, alle aanvragen worden onderzocht en opgelost.

In het algemeen – voegt de Bien Public hier aan toe – moet men het standpunt van het Nationaal Comité beamen. De uittocht der kinderen levert gevaren op, welke trouwens niet hoofdzakelijk van economische of vaderlandse aard zijn (men moet denken dat de katholieke Bien Public aan het woord is – Corr.). Behalve in gevallen van ongeschiktheid en onwaardigheid der ouders biedt de huiselijke haard de gunstigste voorwaarden voor de opvoeding der kinderen; de school vult aan en herstelt wat er in de opvoeding en in het huishouden voor onvoldoende en gebrekkigs mocht zijn, maar zij kan het gezinsleven niet vervangen. Te meer moet dus het plaats en der kinderen in het buitenland afgeraden worden.

Anderzijds hebben de ouders tot plicht hun kinderen te voeden en op te voeden; door het vervullen van deze plicht worden de familiebanden nauwer toegehaald, terwijl nalatigheid in deze plichtsvervulling verslapping en verbreking van die banden met zich brengt. Men moet de ouders, die zonder volstreekte noodzakelijkheid de kinderen van zich verwijderden er dan ook aan herinneren dat zij zich zodoende zelf van het hart van hun kinderen vervreemden. Evenwel kan men zich afvragen of, op dit ogenblik in vele gevallen de volstreekte noodzakelijkheid niet als verontschuldiging kan worden aangevoerd. Ontaarde ouders zijn uitzonderingen; - in het algemeen kunnen zij hun kleinen niet zonder hartzeer zien vertrekken. Leggen zij zich echter bij een gedwongen scheiding neer, dan is het omdat zij geen kleding en voedsel meer voor hen hebben. Wij kunnen er zelfs aan toevoegen dat de volstreekte noodzakelijkheid voorondersteld mag worden, wanneer de kinderen voor onbepaalde tijd naar het

buitenland worden gezonden, maar zouden dit niet willen beweren van die ouders, welke hun kinderen onderbrengen in naburige gestichten, waar zij ze telkens kunnen bezoeken. Het binnenlands onderbrengen schijnt ons evenzeer af te raden als dat in Nederland.

Uit economisch en vaderlands oogpunt moet men de invloed van een verblijf in het buitenland niet overdrijven; de ouders zullen hun kinderen terugroepen, zodra de normale omstandigheden weergekeerd zijn. Die kinderen zijn dus noch voor België noch voor de nationale arbeid verloren, behalve wellicht wanneer de ouders dood of verdwenen moesten zijn.

Al delen wij niet volkomen het pessimisme van het Nationale Comité, zo hebben wij met grote voldoening zijn mededeling gelezen die te dezer zake aan de pers gedaan werd. Wij zien daarin een nieuw bewijs van de zorg, welke het comité voor het verlichten der noden heeft en zullen met instemming de maatregelen begroeten, welke het zal nemen om aan de ongelukkige kinderen der behoeftige gezinnen niet alleen voedsel, maar ook een goede opvoeding in het gezin te verzekeren.

Tot zover de stemmen uit België; hun opmerkingen zullen in ons land zonder twijfel met aandacht vernomen worden, daar het Belgisch standpunt ons in deze zaak niet onverschillig kan laten.